

Gendered Social Order in Post-War Croatia: Everyday Effects of Europeanization and Post-Conflict Transformation

UDC 305:316.346.2:316.4

DOI: <https://doi.org/10.15421/1726104>**Kolesnikov Oleh**Ph.D. Student, <https://orcid.org/0009-0009-8479-1973>, oleh.r.kolesnikov@lpnu.ua

Lviv Polytechnic National University (Lviv, Ukraine)

Abstract.

Relevance. Post-conflict reconstruction and Europeanization generate intersecting pressures on gendered social orders, producing the paradox of formally compliant gender equality frameworks coexisting with persistent structural inequalities in everyday life. Croatia – encompassing war-induced deinstitutionalisation, nationalist retraditionalisation, and externally driven EU conditionality – constitutes a paradigmatic case for systematically examining this paradox across multiple domains of social practice.

The purpose of the study is to analyze how post-war reconstruction and Europeanization transformed the gendered social order of Croatia through the lens of everyday practices in the domains of labour, family, and care, and to identify implications for Ukraine.

Results. Drawing on the gender regime concept (Connell), gradual institutional change theory (Mahoney & Thelen), and Europeanization theory (Börzel & Risse), the article analyses Croatia as a case of late Europeanization of gender policy. Despite a developed formal infrastructure of gender equality, structural inequalities in the labour market, unpaid domestic work, and symbolic representations reveal a fundamental paradox: the formally Europeanized gender regime coexists with embedded patriarchal everyday practices. Four mechanisms are identified: institutional layering, paper compliance, post-conflict legacy, and erosion of socialist social infrastructure that previously supported women's public participation. Empirical data across four domains confirm that formal policy achievements have not produced commensurate transformations in everyday life.

Conclusions. Implications for Ukraine are examined, given its simultaneous military conflict and European integration under acute temporal compression. Integrating gender perspectives into post-conflict reconstruction planning and ensuring the sustainability of civil society organisations are identified as priority interventions.

Keywords: gender regime, Europeanization, post-conflict society, everyday life, Croatia, paper compliance, unpaid care work

Гендерований соціальний порядок у повоєнній Хорватії: повсякденні ефекти європеїзації та постконфліктної трансформації

Колесніков Олег

Національний університет «Львівська політехніка» (Львів, Україна)

Анотація.

Актуальність. Постконфліктна реконструкція та європеїзація формують взаємопов'язані тиски на гендерований соціальний порядок, породжуючи парадокс формально відповідних рамок гендерної рівності за умов збереження структурних нерівностей у повсякденному житті. Хорватська траєкторія – що охоплює воєнну деінституціалізацію, націоналістичну ретрадиціоналізацію та зовнішній тиск кондиціональності ЄС – є парадигматичним кейсом для систематичного дослідження цього парадоксу на матеріалі кількох доменів соціальної практики.

Метою дослідження є аналіз того, яким чином повоєнна реконструкція та процес європеїзації трансформували гендерований соціальний порядок Хорватії через призму повсякденних практик у сферах праці, сім'ї та догляду, а також визначення імплікацій для України.

Результати. Спираючись на концепцію гендерного режиму (Коннелл), теорію поступових інституційних змін (Магоні та Телен) і теорію європеїзації (Бюрцель і Ріссе), стаття аналізує Хорватію як випадок пізньої європеїзації гендерної політики. Попри розвинену формальну інфраструктуру гендерної рівності, структурні нерівності у сфері праці, неоплачуваної домашньої роботи та символічних репрезентацій засвідчують фундаментальний парадокс: формально європеїзований режим співіснує з глибоко вкоріненими патріархальними практиками повсякденного життя. Ідентифіковано чотири механізми: інституційне нашарування, паперова відповідність, постконфліктна спадщина та ерозія соціалістичної соціальної інфраструктури.

Висновки. Розглянуто імплікації для України в умовах одночасного військового конфлікту та євроінтеграції. Встановлено, що ефективна гендерна трансформація потребує уваги до повсякденних практик і забезпечення сталості організацій громадянського суспільства поряд із формальними реформами.

Ключові слова: гендерний режим, європеїзація, постконфліктне суспільство, повсякденне життя, Хорватія, паперова відповідність, неоплачувана робота з догляду

Стаття надійшла / Article arrived: 05.03.2026 // Схвалено до друку / Accepted: 10.04.2026 // Підписано до друку / Approved for printing: 17.04.2026

Вступ.

Актуальність. Хорватський досвід гендерної трансформації становить переконливий дослідницький кейс для феміністичної соціології. З одного боку, країна розвинула комплексну інституційну архітектуру гендерної рівності: конституційне закріплення гендерного паритету, спеціальний закон про гендерну рівність, інститут омбудсмена з гендерної рівності та серію національних планів дій, узгоджених зі стандартами ЄС. З іншого боку, Хорватія стабільно посідає одне з найнижчих місць серед країн-членів ЄС за індексом гендерної рівності, набравши 60,7 зі 100 балів у 2023 році – майже на 10 пунктів нижче за середній показник по ЄС (EIGE, 2024). Хорватські жінки витрачають на неоплачувану роботу приблизно на 20 годин більше на тиждень, ніж чоловіки, що робить країну помітним аутсайдером навіть у межах Євросоюзу (Eurofound, 2023).

Ця розбіжність між формальними рамками та повсякденним досвідом порушує фундаментальне питання: яким чином повоєнна реконструкція та процес європеїзації трансформували гендерований соціальний порядок Хорватії на рівні повсякденних практик праці, сім'ї та догляду?

Хорватська війна за незалежність (1991–1995) зруйнувала гендерні домовленості, успадковані від соціалістичної Югославії, змусивши жінок до нових економічних і соціальних ролей. Подальший процес вступу до ЄС (середина 1990-х – 2013 рік) запровадив зовнішню рамку норм гендерної рівності. Ці дві сили – внутрішня дезорганізація через війну та зовнішній тиск через європеїзацію – створили «подвійний режим змін», що сформував сучасний хорватський гендерний порядок.

Мета дослідження – проаналізувати, яким чином повоєнна реконструкція та процес європеїзації трансформували гендерований соціальний порядок Хорватії на рівні повсякденних практик праці, сім'ї та догляду, та визначити імплікації для України. Застосовуються методи порівняльного інституційного аналізу, вторинного аналізу статистичних даних та критичного дискурс-аналізу.

Наявна наукова література зосереджена переважно на окремих вимірах гендерної проблематики: правових реформах (Dobrotić et al., 2013), насильстві щодо жінок (Kujundžić, 2025), політичному представництві (European Parliament, 2017) чи ринку праці (World Bank, 2024). Натомість комплексний аналіз гендерованого соціального порядку – як складної взаємодії інституційних рамок, економічних структур та повсякденних практик – залишається недостатньо дослідженим. Ця стаття заповнює цю прогалину, синтезуючи емпіричні дані з кількох доменів.

Аналіз попередніх публікацій. Гендерний режим та гендерований порядок. Аналітична

архітектура дослідження спирається на концепцію гендерного режиму Р. В. Коннелл (австралійська соціологиня) – інституціалізований патерн гендерних відносин, що охоплює поділ праці, структури влади, емоційні відносини та культурну символіку (Connell, 1987). Коннелл стверджує, що гендерні режими містять іманентні «кризові тенденції», які відкривають простір для трансформації, зокрема коли державна політика підриває легітимність чоловічого домінування або коли колективні рухи оспорожують патріархальні домовленості (Connell, 2006). Поняття гендерного режиму спрямовує увагу на системний характер гендерних відносин, де зміни в одній сфері (скажімо, у правовій) можуть співіснувати зі стабільністю або навіть регресом у інших сферах (наприклад, у поділі домашньої праці).

Принципово важливим для цього дослідження є аналітичне розрізнення між поняттями «гендерний» та «гендерований». Якщо «гендерний» вказує на належність до сфери гендеру як такої (гендерний режим, гендерна політика), то «гендерований» (gendered) акцентує процесуальність – тобто те, що соціальний порядок не є гендерно нейтральним апріорі, а активно продукується та відтворюється як гендерно маркований через інституційні практики, розподіл ресурсів та символічні репрезентації.

Феміністичний інституціоналізм та поступові зміни. Дослідження залучає феміністичний інституціоналізм (Waylen, 2014; Krook & Mackay, 2011), який аналізує, як гендерні норми функціонують всередині інститутів та як інституційні процеси конструюють гендеровані владні динаміки. Цей підхід є критично важливим для розуміння того, чому формальні реформи не завжди породжують субстантивні зміни.

Теорія поступових інституційних змін Магоні та Телен (2010) надає додатковий аналітичний інструментарій. Їхня ідентифікація чотирьох механізмів – заміщення (displacement), нашарування (layering), дрейфу (drift) та конверсії (conversion) – допомагає пояснити еволюцію гендерних домовленостей. У хорватському контексті особливо важливим виявилось нашарування: нові інститути та закони гендерної рівності, мандатовані ЄС, накладалися на існуючі патріархальні структури, не зміщуючи їх. Це створює ситуацію інституційного дуалізму – формальна відповідність співіснує з неформальним запереченням.

Європеїзація гендерної політики у посткомуністичних контекстах. Теорія європеїзації Бюрцель і Ріссе (Вільний університет Берліна, 2000, 2012) ідентифікує механізми, через які норми ЄС впливають на внутрішні трансформації. Концепція «невідповідності» (misfit) між європейськими та національними процесами генерує адаптивний тиск, опосередкований формальними інститутами, політичною культурою та діяльністю вітчизняних

акторів. Форест і Ломбардо (2012) розвивають дискурсивно-соціологічний підхід, акцентуючи роль нормативного тиску у формуванні адаптації країн-кандидатів до європейських гендерних норм.

Концепція «пізньої європеїзації» (Dobrotić et al., 2013) є центральною для хорватського випадку. Гендерна рівність була додана до переговорного процесу з ЄС відносно пізно, переважно під тиском кондиціональності, а не внутрішнього запиту. Це створило умови для «паперової відповідності» (paper compliance) – формальної транспозиції директив ЄС до національного законодавства без субстантивної імплементації чи суспільної інтерналізації. Хорватський досвід свідчить, що паперова відповідність може становити стабільну інституційну рівновагу, за якої формальні правила задовольняють зовнішню аудиторію, тоді як неформальні практики – внутрішні потреби.

Ключовий висновок із цієї літератури полягає в тому, що європеїзація є необхідною, але недостатньою умовою гендерної трансформації: вона забезпечує інституційний каркас і зовнішню легітимність для реформ, проте не здатна сама по собі генерувати соціальні та культурні зміни, необхідні для трансформації повсякденних практик.

Результати дослідження.

Хорватія як кейс: від війни до «європеїзованої» рамки гендерної рівності.

Хорватська війна за незалежність (1991–1995) глибоко зруйнувала наявні соціальні домовленості. Жінки становили приблизно 5% комбатантів, однак їхній воєнний внесок поширювався далеко за межі безпосередньої військової участі. Конфлікт спричинив появу 492 636 зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб станом на березень 1994 року, зруйнував приблизно 25% національної економіки та завдав орієнтовно 27 мільярдів доларів матеріальних збитків (Stanić & Mravak, 2012). Жінки несли непропорційну відповідальність за підтримку добробуту сімей, управління переміщенням, надання медичної та гуманітарної допомоги.

Безпосередній повоєнний період (1995–2000) характеризувався політичною консолідацією під керівництвом Ф. Туджмана та Хорватської демократичної спільноти (ХДС), позначеною етнонаціоналістичним дискурсом та ретрадиціоналізацією гендерних ролей. Воєнний внесок жінок швидко був поглинутий наративами чоловічого героїзму. Повоєнна держава привілеювала ветеранів – переважно чоловіків – через суттєві матеріальні та символічні пільги (приблизно 2% ВВП), порівняно з лише 0,4% на соціальну допомогу (Kujundžić, 2025).

Процес вступу до ЄС, який прискорився після 2000 року, здійснив систематичний тиск на реформи гендерної рівності. Ключові інституційні віхи включали: Парламентський комітет з гендерної

рівності (2001), конституційну поправку щодо гендерної рівності (2000), Омбудсмена з гендерної рівності (2003), Урядовий офіс з гендерної рівності (2004) та Закон про гендерну рівність (2008).

Водночас глибина цих реформ потребує критичної оцінки. Dobrotić та ін. (2013) демонструють, що аналіз практик виявляє надзвичайно повільні зміни та вирішальний вплив структурних факторів і економічних циклів, з мінімальним зв'язком між спостережуваними розвитками та домінуючими дискурсами. European Parliament (2013) виявив, що дві третини хорватських громадян не знали про існування Закону про гендерну рівність – факт, який яскраво ілюструє розрив між законодавчими досягненнями та суспільною обізнаністю.

Оплачувана та неоплачувана праця, ринок праці та догляд.

Ринок праці є найпоказовішою сферою для розуміння розриву між формальними зобов'язаннями Хорватії та повсякденними реаліями. Жінки здобувають більшість дипломів вищої освіти, однак ці освітні досягнення не перетворюються на пропорційні результати на ринку праці. У 2023 році лише 19,4% хорватських жінок віком 15–24 років були зайняті, порівняно з середнім показником ЄС у 33%. Ринок праці демонструє виражену горизонтальну сегрегацію: жінки становлять 78% працівників охорони здоров'я та 80% у освіті. Вертикальна сегрегація так само зберігається (World Bank, 2025).

Найбільш вражаючий вимір нерівності стосується неоплачуваної праці. Хорватські жінки витрачають на неоплачувані активності на 20 годин більше на тиждень, ніж чоловіки (Eurofound, 2023). Індекс EIGE (Європейського інституту гендерної рівності) у домені «час» фактично погіршився з часом, демонструючи одне з найрізкіших падінь серед країн-членів ЄС (World Bank, 2024). У 2023 році майже 80% обов'язків з догляду поклалися на жінок.

Це «подвійне навантаження» створює самовідтворюваний цикл. Брак доступних послуг із догляду змушує жінок зменшувати участь на ринку праці або повністю виходити з категорії «робоча сила». Регіональні диспропорції ускладнюють ситуацію: за даними МВФ (2024), безробіття у Паннонському регіоні перевищує 10%, а регіональні нерівності мають виражений гендерний аспект.

Сім'я, репродукція та побутові домовленості.

Сім'я залишається центральним місцем відтворення патріархальних норм у повсякденному хорватському житті. Націоналістична політика, що супроводжувала війну, покладала величезну символічну вагу на материнство. Католицька Церква підсилювала ці наративи через адвокацію «традиційних сімейних цінностей» та протидію репродуктивним правам (Ćeriman & Vučković Juroš, 2024).

Конституційний референдум 2013 року, на якому 65% виборців підтримали визначення шлюбу

як союзу чоловіка та жінки, продемонстрував політичну потужність консервативного дискурсу. Наступні мобілізації проти «гендерної ідеології» в школах засвідчили спроможність релігійних та консервативних акторів звужувати простір для прогресивних гендерних реформ.

Медійні репрезентації та символічний порядок.

Символічний вимір гендерно-соціального порядку діє через медійні репрезентації та мовні практики. Дослідження хорватських медіа виявляють стійкі патерни гендерного стереотипування. Жінки з'являються у новинах рідше за чоловіків і непропорційно кодуються через ролі матерів або об'єктів сексуальної уваги (Mataušić, 2017). За даними моніторингу, лише за два місяці в хорватських онлайн-медіа було опубліковано понад 830 сексистських матеріалів (FER School, n.d.).

Гендероване насильство та постконфліктна спадщина.

Гендероване насильство у Хорватії не може бути зрозуміле поза постконфліктною політичною економією. Куянджіч (2025) аргументує необхідність переходу від політики визнання до врегулювання матеріальних умов, що підтримують вразливість до насильства. Правова рамка суттєво реформована через процес вступу до ЄС, проте практична ефективність механізмів обмежена хронічним недофінансуванням систем охорони здоров'я, освіти та соціального забезпечення.

Куянджіч ідентифікує три взаємопов'язані виміри проблеми: необхідність економічної незалежності жертв на ринку праці зі структурними перешкодами; бар'єри доступу до правової системи; гендеровані ієрархії визнання через привілейований статус ветеранів, що використовувався судами як пом'якшуюча обставина у справах домашнього насильства (Kujundžić, 2025).

Постконфліктна трансформація та європеїзація як подвійний режим змін.

Емпіричні дані виявляють стійкий парадокс: формально європеїзований гендерний режим співіснує зі структурною нерівністю у повсякденному житті. За даними EIGE (2024), прогрес у домені «влада» (політичне представництво) не підкріплений еквівалентним прогресом у доменах «час» та «гроші».

Цей патерн пояснюють кілька механізмів. По-перше, інституційне нашарування: нові закони, затверджені ЄС, додавалися до попередніх структур без витіснення неформальних норм. По-друге, паперова відповідність функціонує як режим інституційного ізоморфізму. По-третє, постконфліктна спадщина оперує через націоналістичний дискурс та матеріальне привілеювання чоловіків-ветеранів. По-четверте, перехід від соціалізму через війну до капіталістичного членства у ЄС зруйнував соціальну інфраструктуру, що підтримувала жіночу участь у

публічному житті. Структурний аналіз не повинен затіняти агентність жіночих та феміністичних організацій. Хорватські активістки стратегічно використовували процес європеїзації для просування реформ, легітимізуючи вимоги через стандарти та фінансування ЄС (Kersten & Pejanić, 2015).

Висновки.

Хорватський досвід гендерної трансформації через війну та європеїзацію виявляє патерн послідовних змін – спершу конфлікт, потім інституційне будівництво – що продукував потужну формальну рамку, але не трансформував повсякденні практики. Ключові характеристики хорватської моделі: комплексна інституційна архітектура гендерної рівності, розвинена переважно під зовнішнім тиском; стійкі структурні нерівності на ринку праці та у розподілі роботи з догляду; парадокс паперової відповідності.

Встановлено, що найбільш тривожним є погіршення показника EIGE у домені часу: гендерований розподіл неоплачуваної роботи з догляду фактично погіршився попри десятиліття формальної гендерної політики. Охарактеризовано закономірності, за якими європеїзація є ефективнішою у продукуванні інституційних змін, ніж у трансформації повсякденних структур праці та сім'ї.

Поточний досвід України – одночасної війни та європейської інтеграції – створює умови, що паралельні хорватському випадку. По-перше, виявлено ризик паперової відповідності: хоча Україна ухвалила Державну стратегію рівних прав (2022), ратифікувала Стамбульську конвенцію та запровадила 40%-у гендерну квоту, хорватський досвід застерігає, що законодавчі досягнення автоматично не транслюються у змінені практики. По-друге, стиснений часовий горизонт України несе як можливості, так і ризики: Хорватія мала 18 років (1995–2013) для поступової адаптації, тоді як Україна одночасно веде війну та впроваджує євроінтеграційні реформи.

По-третє, з'ясовано критичну важливість уваги до повсякденних практик – розподілу роботи з догляду, структури ринків праці, матеріальних умов жіночого вибору – замість виключної фокусації на формальних квотах. Ефективна гендерна трансформація вимагає звернення до політичної економії соціального відтворення. Для України це означає, що планування повсякденної реконструкції має інтегрувати гендерні перспективи від самого початку. Безпрецедентне розширення жіночих військових ролей – від 16 557 у 2014 до 67 000 у 2024 році (UN Women, 2022) – демонструє трансформативний потенціал, який необхідно закріпити на рівні системних інституційних змін.

По-четверте, роль громадянського суспільства заслуговує особливої уваги. Як у Хорватії, так і в Україні, жіночі організації є ключовими рушіями змін. Забезпечення сталості цих організацій через диверсифіковане фінансування поза проєктною підтримкою ЄС є критичним для трансляції формальних зобов'язань у повсякденні реалії. Перспективи подальших досліджень пов'язані з порівняльним аналізом динаміки гендерного порядку в Україні на різних етапах постконфліктної реконструкції.

REFERENCES

- Börzel, T. A., & Risse, T. (2000). When Europe hits home: Europeanization and domestic change. *European Integration Online Papers*, 4(15). <http://eiop.or.at/eiop/texte/2000-015.htm>
- Börzel, T. A., & Risse, T. (2012). From Europeanisation to diffusion: Introduction. *West European Politics*, 35(1), 1–19. <https://doi.org/10.1080/01402382.2012.631310>
- Ćeriman, J., & Vučković Juroš, T. (2024). From gender re-traditionalizations to anti-gender mobilisations. *East European Politics and Societies*, 38(1), 3–28. <https://doi.org/10.1177/08883254231161553>
- Connell, R. W. (1987). *Gender and power: Society, the person and sexual politics*. Stanford University Press. https://archive.org/details/genderpowersocie00conn_0
- Connell, R. (2006). Glass ceilings or gendered institutions? *Public Administration Review*, 66(6), 837–849. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2006.00652.x>
- Dobrotić, I. (2018). Ambivalent character of leave policies development in Croatia. *Revista del Ministerio de Empleo y Seguridad Social*, 36(Special issue), 109–128. https://www.researchgate.net/publication/327692335_Ambivalent_character_of_leave_policies_development_in_Croatia_between_pronatalist_and_gender_equality_agenda
- Dobrotić, I., Matković, T., & Žrinščak, S. (2013). Gender equality policies and practices in Croatia. *Social Policy & Administration*, 47(2), 218–240. <https://doi.org/10.1111/spol.12016>
- Eurofound. (2023). *Working conditions in the time of COVID-19*. <https://www.eurofound.europa.eu/system/files/2023-01/ef22012en.pdf>
- European Institute for Gender Equality. (2024). *Gender Equality Index 2024: Croatia*. EIGE. <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2024/HR>
- European Parliament. (2013). *The policy on gender equality in Croatia – Update 2013* (PE 493.016 EN). [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/493016/IPOL-FEMM_NT\(2013\)493016_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/493016/IPOL-FEMM_NT(2013)493016_EN.pdf)
- European Parliament. (2017). *Gender equality policies in Croatia* (PE 596.803 EN). [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596803/IPOL_STU\(2017\)596803_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596803/IPOL_STU(2017)596803_EN.pdf)
- FER School. (2023). In just two months, Croatian media published over 830 sexist articles. <https://ferschool.org/en/in-just-two-months-croatian-media-published-over-830-sexist-articles/>
- Forest, M., & Lombardo, E. (2012). The Europeanization of gender equality policies. *Comparative European Politics*, 13, 222–239. <https://doi.org/10.1057/cep.2011.18>
- IMF. (2024). *Addressing labor shortage in Croatia* (IMF Staff Country Report 2024/247). <https://www.elibrary.imf.org/downloadpdf/view/journals/002/2024/247/article-A002-en.pdf>
- Kersten, J., & Pejanić, A. (2015). Are times of Europeanisation times of the gender experts? The case of Croatia. *Femina Politica*, 24(2), 68–81. https://www.genderopen.de/bitstream/handle/25595/3435/fempol2015_2kerstenpejanic_times.pdf.pdf
- Klymanska, L., & Kolesnikov, O. (2025). From military mobilization to European integration: Transformation of the gender order in Ukraine and Croatia. *Habitus*, 77(1). <http://habitus.od.ua/77-2025-1>
- Krook, M. L., & Mackay, F. (Eds.). (2011). *Gender, politics and institutions: Towards a feminist institutionalism*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/9780230303911>
- Kujundžić, J. (2025). Beyond recognition: Gendered violence and the critique of political economy in Croatia. *Frontiers in Sociology*, 10, Article 1656897. <https://doi.org/10.3389/fsoc.2025.1656897>
- Mahoney, J., & Thelen, K. (2010). *Explaining institutional change*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511806414>
- Mataušić, M. (2017). The presence and depiction of women on the front pages of Croatian daily newspapers: In the service of promoting gender stereotypes. <https://www.academia.edu/35777287/>
- Razumkov Centre. (2023). *Gender equality and development: A view in the context of European integration*. <https://razumkov.org.ua/upload/Gender-FINAL-S.pdf>
- Stanić, S., & Mravak, K. (2012). Croatian War of Independence – Women's war experiences. *Polemos*, 15(29), 11–32. https://www.academia.edu/50802511/Croatian_War_of_Independence_Women_s_War_Experiences
- UN Women. (2022). *Rapid gender analysis of Ukraine: Secondary data review*. <https://data.unwomen.org/publications/rapid-gender-analysis-ukraine-secondary-data-review>
- Waylen, G. (2014). Informal institutions, institutional change and gender equality. *Political Research Quarterly*, 67(1), 212–223. <https://doi.org/10.1177/1065912913510360>
- World Bank. (2024). *Croatia gender landscape 2024*. World Bank Group. <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/bf26d1fb8d514520f764a2edb5ea78b1-0080012024/>
- World Bank. (2025). *Breaking barriers: Empowering women in Croatia's workforce*. World Bank Group. <https://www.worldbank.org/en/country/croatia/publication/breaking-barriers-empowering-women-in-croatias-workforce>